

Ingezonden

(Over ingezonden stukken kan niet worden gecorrespondeerd. Ze kunnen ook niet worden teruggezonden. Anonieme inzendingen of stukken zonder duidelijk adres van de inzender worden niet in behandeling genomen. De redactie behoudt zich altijd het recht voor de stukken in te korten. De maximale lengte is als regel 400 woorden. Red. LC)

Nuvere bokkesprongen

Mei ferbeardens haw ik de nuvere bokkesprongen folge - of moat ik fatsoenshalve sizze: „Geitesprongen”? - dy't deputearre Johanneke Liemburg makket yn har gastrubryk-stik „Frysk en Frij yn in oar perspektyf” (LC 20-1-'88). De málste sprong makket se wol mei de ferklearring dat de útjouwer fan Frysk en Frij, de stifting Jacobus van Loon, „handich gebrúk makke fan de gatten yn'e provinsjale subsydzjeregelingen”. As immen fan politike status soks seit, betsjut „handich gebrúk makke” itselde as „misbrúk makke”. As immen „handich gebrúk makket” fan gatten yn bygelyks de sosjale wetjouwing, betsjut dat, dat er juridys net, mar moreel wol fout sit.

Hoe en troch waans skuld dy „gatten” der kommen binne, hearre wy net. Likemin oft dy gatten tichtmakke binne neidat de Steaten yn 1983 „de saak op in ryche set” ha. Dat ropt de fraach op: As de deputearre no twa troch harsels „kommersjeel” neame krantebedriuwen jiers f 100.000 (in „dofke”, neamt se soks) oanbiedt foar it op poaten setten fan in nij wykblêd, soene dy bedriuwen dan ynienen gjin „handich gedruk” meitsje fan gatten yn de besteande regelingen? Of is it ferskil tusken „handich” en „op earlike wize” krekt f 50.000?

Der stie yn har stik grif ien wier wurd: „Wy witte wat wy ha en net wat wy krije.” As de skriuwster har nouris oan dat „sa faak tapaste Frysk-eigen motto” hâlde. Mar nee, der folget wer in oare brike sprong op: „Mar salang Frysk en Frij der is, komt der yn alle gefallen neat nijs”. En „wat nijs” moat der sa't skynt komme, al wie't allinnich mar dat de „frijwilligers” dy't no, út mispleatst idealisme, suver foar neat yn it blêd skriuwe, by dat „nije” kommersjeel oan har trekken komme soene. Like rojaal bygelyks as de meiwurkers fan De Strikel (Friese Pers) beleanne wurde? No, iksels bin, mei noch gâns oaren, ien fan dy Frysk en Frij-frijwilligers (profesjoneel wol, hear), en ik bin ek sa frij om oan te nimmen dat ik foldoch oan Liemburg har wjst dat myn „bydragen in ûnthjit yn hâlde foar de takomst”. Wel, ik haw oan „wat nijs” gjin boadskip, salang as „it álde” net bewiisd hat dat it ta weismiten keard is.

Snits. Anne Wadman.

Metaaldetectors

Enkele kritische kanttekeningen bij het artikel in de Leeuwarder Courant over de bodenvondsten van de heer Kooistra. Zelf zoek ik met redelijk succes al een aantal jaren (vaak ook met anderen). Evenals de heer Dijkhuis een aantal maanden terug noemt de heer Kooistra zich geen schatgraver. Desondanks zoekt hij nog steeds naar de „grote klappen”.

Dus toch? Verder geeft hij af op „ongeorganiseerd”, die de boel bederven voor de aangesloten van de „Coin Hunter” (ik bedoel geen munitiezoekers). Hij weet wel beter; bovendien heeft deze vereniging nog geen 500 in plaats van meer dan 900 leden.

De detector-prijzen die hij noemt zijn, ongeacht welk merk, voor de duurste types, die meestal niet eens de besten zijn (f 3000). Zelf zoekt hij (evenals ikzelf) met een apparaat wat ongeveer de helft hiervan kost. Dure, geavanceerde apparaten zijn voor beginners af te raden. Tussen dealers kan een enorm prijsverschil (soms zelfs f 500 voor hetzelfde merk en type) zitten. Eerlijke voorlichting is er vaak niet bij. Geloof in ieder geval de fraaie reclameleuzen niet.

Men wekt net als de heer Kooistra de indruk dat alles voor het opscheppen cq opgraven ligt. Niets is minder waar; je moet over geduld, doorzettingsvermogen en geluk beschikken om een fraaie

collectie op te bouwen.

De expositie in Gorredijk is zeker de moeite van het bekijken waard, maar wekt ten onrechte de indruk, dat de „Walden” een goudmijn zou zijn. Bovendien is de meeste veengrond er zuur, zodat veel metaal erg aangetast wordt. Dit is te zien aan de koperen munten op de krantefoto; die kunnen zo het vuilnisvat in. Aangaande de herkomst van enkele vondsten doen ook andere verhalen de ronde.

Kooistra heeft gelijk met zijn stelling dat de officiële archeologie niets op heeft met de (gemiddelde) detector-amateur (nog niet tenminste), echter om andere redenen dan Kooistra veronderstelt. Het laagje voor laagje afscheppen heeft een geheel ander doel dan alleen metaalvondsten. Het gaat de wetenschap, waarmee ik veel contact hebt, niet om alleen maar losse vondsten (wat detectorvondsten toch zijn) doch ook en vooral om funderingen en grondsporen (losse vondsten zijn van marginaal belang). Kortom dit staat in een totaal andere context. Dit impliceert uiteraard ook een geheel andere werkwijze en techniek. Trouwens, een detector is en blijft een hulpmiddel.

In het „Bleekerhuis” te Drachten bevindt zich momenteel een expositie van detectorvondsten, die gestart is op 21 november '87 en nog duurt tot 15 februari '88, voorzien van erg veel achtergrondinformatie. Dit stuk is niet bedoeld om de heer Kooistra of de tentoonstelling in Gorredijk af te kraken, maar wil wel wijzen op het gegeven dat een kranteverhaal objectief moet zijn en niet gekleurd en op sensatie belust. Verder voor het grote publiek: Laat u niet impulsief verleiden tot de aanschaf van een dure detector bij het zien van al het gevondene. Ga niet over één nacht ijs wanneer u een metaaldetector wilt aanschaffen, maar oriënteer u eerst terdege.

Drachten. Gestudeerde zoeker.

Schieten op katten

Wij zijn kwaad, wij zijn razend. We hadden al een tijdje het gevoel dat er rare dingen gebeurden met de katten in Hijum. Er verdwenen er wel erg veel en als je het geluk had dat je kat alleen gewond was, had hij wel vreemde verwondingen. Maar ja, dat kon door een auto komen, want je gaat toch niet zomaar iemand beschuldigen. Nee, dat doe je niet, totdat je kat kreupel thuiskomt en de dierenarts een kogeltje van een luchtbus uit z'n pootje haalt. Dan weet je dat er echt mensen bij ons in het dorp zijn die het op katten gemunt hebben en die er niet voor terug deinzen om op een kat te schieten. Wie het is weten wij niet, maar als de dader dit leest: die zwart-witte kat, waarbij het kogeltje zo diep in het pootje drong, was dus van ons. Hijum. Familie Mooij.

Fries voetbal helpen

Er is de laatste maanden heel wat gebeurd met het voetbal in Nederland. Zie alle rellen en rond de velden, zie Nederland-Cyprus, zie Cambuur-Excelsior. Laat dit hopelijk de laatste keer zijn dat zoiets heeft plaatsgevonden.

Een aanzet voor een gezonde basis van het voetbal wil ik nu aan de hand doen. Zo massaal als wij Friezen achter het schaatsen staan - zie het marathonschaatsen en zie de Elfstedentocht - zo massaal moeten wij nu het nodig is achter onze voetbalclubs Cambuur en Heerenveen gaan staan. Tweehonderdduizend werkende mensen hebben wij in deze provincie. Als die nu minimaal tien gulden storten op de rekeningen van Cambuur of Heerenveen, dan hebben deze clubs eind februari elk minimaal één miljoen gulden. Als het bedrijfsleven dit bedrag verdubbelt, hebben de clubs elk

twee miljoen minstens. De verdeelsleutel zou kunnen zijn veertig procent voor de jeugdopleiding en zestig procent voor aankoop en financiering van spelers voor het eerste elftal.

Dit moet kunnen in een land waar tientallen miljoenen ingezameld wordt voor Afrika en allerlei andere doeleinden in Nederland. Wat is dan minimaal tien gulden per jaar voor deze clubs? De bedragen die binnen komen moeten publiek gemaakt worden via de media. Ik kan dan garanderen dat de derby Cambuur-Heerenveen binnenkort ook in de ere-divisie plaats zal vinden. Ik ben in elk geval goed voor twintig gulden.

Britsum.

A. Y.

Toekomstdroom

23 Maart 1994: De SC Friesland speelt tegen mede-koploper Ajax. Heel Nederland heeft er naar uitgekeken en de toeschouwers zijn dan ook massaal toegestroomd. Als de tegenstander opkomt, volgt een striemend fluitconcert, dat snel verstomt als de pompeblèden het veld betreden. Een oorverdovende ovatie is het gevolg en 20.000 kelen zingen het Friese volkslied. De spelers lopen met tranen in de ogen en krijgen van trainer Foppe de Haan de laatste instructies.

Als de teams zich hebben opgesteld, volgt een doodse stilte. Na de aftrap volgt een serie aanvallen op het doel van Aldo Swager. De druk wordt steeds groter en Ajax maakt dan ook terecht 0-1. Iedereen kijkt vreemd naar het scorebord en hun ploeg. Ze hadden zich ook wel wat anders voorgesteld. De Friezen krijgen in de eerste helft geen enkele kans en gaan met gebogen hoofden van het veld.

Als ze weer opkomen voor de tweede helft, klinkt hier en daar boe-geroep. Na een paar minuten wordt Pieter Bijl op de rand van het strafschopgebied neergehaald. Velen hopen op een penalty, maar het is slechts een vrije trap. Willem van der Ark kopt op zijn ouderwetse manier het buitenkansje achter Menzo en brengt de stand weer in evenwicht. Het publiek smeekt om meer. Na een fraaie solo beslist Frans Alma deze wedstrijd in het Friese voordeel. De scheidsrechter fluit voor het laatst en het feest kan beginnen. Foppe en zijn jongens worden bestormd en horen het volkslied lachend aan.

Oostermeer. Reinder Jongtsma.

Fabels over jacht

Kritisch Faunabeheer-woordvoerder Van Weess heeft de Leeuwarder Commissie voor Openbare Werken en Milieu weer een typisch voorbeeld van hun methode van voorlichting gegeven. Het woord „plezier jacht” is hun interpretatie van wat wel genoemd wordt het genot van de jacht; dat bestaat wel. Plezierjacht is in normaal taalgebruik een jacht, die niet commercieel bedoeld is. Plezierjacht die met het doden van wild te maken heeft bestaat niet.

Ook termen als „beheersjacht” vormen een modeverschijnsel. Voor alles is tegenwoordig wel een beheersplan (melk, vis, graan en ga zo maar door). Maar met al ons beheer staat het er maar slecht voor als ik zo aan onze bossen, vissers, vlinders en files denk.

Er blijft één goed Nederlands woord over: jacht. En daar is Van Weess tegen, als het een konijn of gans betreft. Voorlopig niet als het herten betreft; misschien pas als eerst de wolven losgelaten zijn?

Als een wolf in schaapskleren gaat hij dan wel de Leeuwarder notabelen proberen te be(jagen)-invloeden. Zijn bronnen vermeldt hij niet; de mijne zijn: a. „Wilde ganzen in Nederland”, door Lebrecht, Mulder, Philippona en Timmerman en b. „Voorstellen tot een

beter bescherming van kleine rietganzen en brandganzen in ZW-Friesland”, door L. J. Schilperoord en T. Haitjema. Dus niet van jagers, maar ook van de vogelbeschermingskant.

De heer Van Weess had moeten weten dat het aantal in Friesland overwinterende kleine rietganzen ongeveer 5.000 (maand-maxima) van in de jaren '60-'70 is gegaan naar 18.000. Hij noemt zijn 10.000 een groot deel van de wereldpopulatie. Die wordt geschat op ongeveer 105.000, dan is dat slechts tien procent. Ter informatie: ongeveer 80.000 kleine rietganzen komen van Groen- en IJsland en overwinteren in Groot-Brittannië. Circa 25.000 komen van Spitsbergen en zijn voor een groot deel te gast in Zuidwest-Friesland.

Wie bepaalt wanneer er genoeg zijn? Als 41 procent aangeschoten is, zullen er nooit genoeg komen. Dan is er zeker ook veertig procent doodgeschoten en dan nog vijftig procent jeugdsterfte. Binnen enkele jaren zijn er dan geen kleine rietganzen meer. Gelooft de heer Van Weess dat, als in een paar decennia de toename zo groot is?

Alle Zweden, Noren en Denen zijn blijkbaar verzot op kleine rietganzenborst, want in Nederland is de jacht op kleine rietganzen reeds een jaar of twintig gesloten. Waarom zei hij niet tot deze vroege vaders dat de Friese jagers daar dus nauwelijks mee te maken hebben. Zo werkt de anti-jacht-propaganda-machine. Ook gesloten is de jacht op brandganzen, waarvan 30.000 in de Zuidwesthoek bivakkeren. Wel bejaagbaar zijn de kolganzen, in Nederland loopt hun aantal tegen de 400.000, waarvan 100.000 in Friesland.

Friezen zijn te nuchter om in zulke verhalen te trappen. Jacht heeft van meet af aan in de mens gezeten. Dat heeft, zoals Van Weess eindigt, met „hebben” te maken; zonder te „hebben” (eten) kan men niet overleven. De verhalen van heer Van Weess nemen wij wel met een knots van een korrel zout.

Harich.

Ganzejager.

Elfstedentocht

Hulde aan de mensen die het initiatief hebben genomen voor een feestelijke begeleiding van de jaarwisseling in en bij de Frieslandhal in Leeuwarden. Gelukkig heeft dat het vandalisme in de oudejaarsnacht doen verminderen. Deze angst voor vandalisme sloeg ons ook om het hart met de laatste Elfstedentocht toen wij meerdere malen de sirenes van de ambulance wagens hoorden en dachten: „Daar gaat onze mooie Elfstedentocht naar de knoppen!”

Gelukkig viel het nogal mee, maar als er met dit sportfeest enkele honderdduizenden onze stad binnenstromen, is dit wel even meer dan met een jaarwisseling. En hoe houd je dan zo'n mensenmassa bezig? Frieslandhal en Evenementenhal zijn door de Elfstedentocht zelf bezet. De Harmonie en Zalen Schaaf vormen een druppel op een gloeiende plaat. En toch heeft Leeuwarden een keur van theaters, zonder het zich bewust te zijn.

Onze gedachten gaan dan terug naar de winter van 1929 toen de winkeliers aan de bakermat van de Elfstedentocht, het Schavernek, een gecostumeerd ijsfeest organiseerden, dat een groot succes werd! Als de ijssterkte het toelaat zou men tussen elke twee pijpen in de stad iets anders kunnen creëren. Wij denken dan aan

schoonrijden, ijshockey van slapstick-sterren, voetbal op crossfietzen en alles waar maar om gelachen kan worden.

Voor zulke activiteiten zullen wij wel meer dagen nodig hebben dan de drie dagen voor de Elfste-